

Van Hei naar turf

Nog plaats voor een
boompje? Grote
verkoop van inheemse
bomen en struiken!
Kijk snel pagina 10

Afgiffekantoor Wachtebeke - toelatingsnummer P109112
V.u. Griet Buyse, Schuiterstraat 34 C, 9031 Drongen

natuurpunt
Moervaart-Zuidlede

Inhoud

Heideherstel in het Heidebos.....	3
Activiteiten najaar 2019.....	4
Heidebossprokkel digitaal	6
Keizersmantel, een van onze mooiste vlindersoorten	8
Nog plaats voor een boompje? Grote verkoop van bomen en struiken.....	10
D'rop uit in Berlare: Paardeweide en Heidemeersen.....	14
Kom je ook?	16

Lidgeld

Het lidgeld van Natuurpunt bedraagt 27 euro per gezin. Als lid krijg je het tijdschrift Natuur.blad en dit afdelingstijdschrift, geniet je van een aanzienlijke korting op producten uit de Natuurpunt Winkel en neem je gratis deel aan geleide wandelingen. Over deze en nog andere voordelen die je hebt als Natuurpuntlid, lees je meer in Natuur.blad of op www.natuurpunt.be. Leden kunnen zich abonneren op Natuur.focus, het natuurhistorisch tijdschrift en/ of Natuur.oriolus, het tijdschrift over vogels. Een abonnement voor één van beide kost 10 euro bovenop het lidmaatschap, voor beiden samen 17 euro. Lidgeld en / of abonnementsgeld kan je storten op IBAN: BE17 2300 0442 3321 met vermelding van naam of lidnummer (voor de hernieuwingen) en Natuur.focus en / of Natuur. oriolus (voor de abonnementen).

Werkten mee

Griet Buyse, Gert Du Cheyne, Maatje den Herder, Frans Goris, Annemie Philips, Peter Wesemael

Foto's

Foto's: zie binnenin tijdschrift
Foto voorpagina: Grote bontspecht in het Heidebos
(foto: Wouter Acke)

Eindredactie & layout

Peter Wesemael en Griet Buyse

Redactieadres

Griet Buyse, Schuiterstraat 34C,
9031 Drongen, 09 329 55 45, 0478
23 22 19, griet.buyse@gmail.com

Steun

Steun de projecten van Moervaart-Zuidlede. Een gift is fiscaal aftrekbaar vanaf 40,00 euro (alle giften in één jaar aan Natuurpunt vzw worden samengeteld).

Rekeningnummer IBAN BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt Beheer vzw.

Vermeld één van onze projectnummers:

- **Moervaart-Zuidlede 3617**
- **Heidebos 6636**
- **Turfmeersen 6113**
- **Reepkens 6119**
- **Zandberg 6668**

Terugblik op de heide wandeling

TÉKST: GRIET BUYSE - FOTO'S: FRANS GORIS

Het Heidebos heeft zijn naam niet gestolen. Op verschillende plaatsen in het Heidebos kan je heide bewonderen. Je vindt hier natuurlijk geen heidevelden zoals in de Kempen of Limburg, maar wel prachtige kleinere stukjes struikheide verspreid over het Heidebos.

Die stukken heide zijn het resultaat van het jarenlange beheer dat Natuurpunt in het Heidebos voert. Intussen is het bijna 25 jaar geleden dat Natuurpunt het eerste deel van het Heidebos aankocht. Op zondag 8 september gidste Gert Du Cheyne van het beheerteam de bezoekers langs de meest noordelijke stukken heide in het Heidebos.

Deze stukjes liggen soms iets meer verscholen en verder af van het wandelpad.

Het Heidebos behoort tot een van de grootste boscomplexen van Oost-Vlaanderen. Het gebied heeft een rijke geschiedenis en is van oudsher bekend voor zijn waardevolle bossen en heidevelden. Net om die unieke combinatie aan verschillende vegetaties is het Heidebos één van de schakels in een groter Europees netwerk aan uitzonderlijke natuur die we voor de toekomst moeten beschermen. Dat wordt het Europees Natura 2000-netwerk genoemd. Vlaanderen heeft de opdracht en de verantwoordelijkheid om die verschillende types bos

en heide te behouden, te herstellen en uit te breiden. En zo heeft ook Natuurpunt in het Heidebos de taak en verantwoordelijkheid om hieraan te werken.

Tijdens de wandeling konden we zien dat het jarenlange werk van zowel professionelen als van talloze vrijwilligers loont!

Activiteitenkalender herfst en winter 2019 en 2020

Vrijdag 19 oktober

Foto-avond en prijsuitreiking van onze 20ste fietszoektocht

Traditiegetrouw beginnen we onze avond van de prijsuitreiking met een korte fotopresentatie. Gert Du Cheyne neemt ons mee op fotoreis naar Sri Lanka. Als fervent vogelaar, fotograaf en verteller is Gert de ideale gids om ons op korte tijd te laten wegdromen bij prachtige beelden en verhalen over dit land.

Daarna bespreekt Norbert Van Acker de resultaten van de fietszoektocht en kunnen de deelnemers hun prijs kiezen.

De prijsuitreiking vindt plaats op vrijdag 19 oktober 2019 om 20h00 in het Woon-en Zorgcentrum Sint-Vincentius, Kan.P.J. Triestlaan ,4 te Zaffelare. Op het programma staat: natuurreportage met spreker, pauze, presentatie met de correcte antwoorden, prijsuitreiking en gelegenheid tot npraten.

De prijsuitreiking is voor iedereen toegankelijk. Er is uiteraard enkel een prijs voor wie tijdig een geldig deelnameformulier terugbezorgde bij Norbert Van Acker.

Zondagnamiddag 12 januari

Winterwandeling in de Turfmeersen

Water, riet, winterse watervogels en roofvogels in de lucht. Geen enkel gebied zo mooi om er 's winters op uit te trekken dan de Turfmeersen.

Verzamelen aan de Terwestbrug in Moerbeke om 14u. Marc Martens gidst.

Meer info: marcmartens1953@hotmail.com

Zondagvoormiddag 02 februari 10u

Info-ochtend over de paddenoverzet-acties in Lochristi

Na het grote succes van vorig jaar organiseren we weer een paddenoverzet in Beervelde, Lochristi en Zaffelare. Deze gaat door van midden februari tot einde maart.

Waarom? Hoe? Waar? Heb je vragen? Wil je meer weten? Wil je mee helpen? Wij verwelkomen jullie graag op ons infomoment.

Dit gaat door op zondag 2 februari 2020 om 10u in de refter van VBS de Weg Wijzer, Zaffelare Dorp 6, Zaffelare. Gastspreker: Dominique Verbelen (specialist reptielen en amfibieën Natuurpunt)

Deze activiteit is gratis. Inschrijven is niet verplicht.

Meer info via: info@natuurpuntlochristi.be of via de facebookpagina van Natuurpunt Lochristi, op tel.

0473/93.77.91 bij Lieve Van den Berghe

Turfmeersen in de winter - Foto: Peter Wesemael

HELP JIJ DE NATUUR OOK GRAAG EEN HANDJE?

Kom jij ook een keertje helpen bij onze werkploeg van vrijwilligers?

Elke maand zijn er twee werkdagen, grotendeels in het Heidebos. Er wordt gewerkt op **elke tweede zaterdag van de maand**. Zowel voor- als namiddag (meestal van 9u tot 17u). Maar ook één of twee uurtjes de handen uit de mouwen komen steken is perfect!

Ook **elke vierde maandag van de maand** wordt er een werkdag tijdens de week gehouden. Kom jij ook graag eens meehelpen? We verwelkomen je heel graag!

Zaterdagen 9/11 en 14/12/2019 en 11/1 en 8/2/2020

Maandagen 28/10, 25/11, 23/11/2019 en 27/1 en 24/2/2020

Tot dan!

(Maandagen) Thierry Van Driessche, thierry.van.driessche@telenet.be

(Zaterdagen) Marc Geerinck, 0473 33 50 38 of

(algemeen) Annemie Philips, 0494 15 28 54, beheer.heidebos@gmail.com

© Gert Du Cheyne

Heidebosprokkel

TESKT EN FOTO'S: GERT DU CHEYNE

In haar zwanenzang heeft de zomer toch nog een krachttoer in petto. Hier en daar werden in het bos afwisselend kleine en grote paarse dekens gelegd van purperen struikheide. Het gonst er letterlijk van nieuw leven, zweefvliegen, bijen, kleine vuurvinders en libellen zweven boven deze kleurrijke uitspatting.

Hoe liefelijk dit er allemaal ook uitziet, op deze plek schuilt ook heel wat gevaar! Op de kale zandige plekken patrouilleren bastaardzandloopkevers met hun fonkelende schilden als van Middeleeuwse ridders vervaarlijk rond. Ze liggen op de loer voor kleine insecten die ze bespringen en met hun vreselijk krachtige kaken weten te doden. Je ziet ze enkel wanneer de zon fel schijnt en hun schilden doet schitteren in de zon.

Tussen de ranke takjes van de struikheide hangt een web van één van onze grootste spinnen: de

tijgerspin. Door het veranderende klimaat breidt deze spin haar areaal meer en meer uit naar noordelijke richting. Zij heeft het eerder gemunt op wat grotere prooien, ze is namelijk verlekkerd op sprinkhanen. Wie gruwet van spinnen zal toch moeten bekennen dat zij met haar geel-zwart-wit fel gekleurde lijf toch bijzonder mooi oogt, maar als je een knopspruitje, krasser op struiksprinkhaan bent, kijk je toch maar beter uit.

Voor het insectenvolkje loert het gevaar niet alleen op de grond want in de lucht voeren paardenbijters, bloedrode of bruinrode heidelibellen een airshow op van jewelste. Met een rotvaart jagen ze op allerlei insecten boven de heide. Het is een kleurrijk schouwspel. Van op een takje zitten deze azuurblauwe of scharlakenrode rovers hun moment af te wachten om dan met een flitsende vlucht toe te slaan.

© Gert Du Cheyne

Bastaardzandloopkever

Doch de meest spectaculaire show moet nog komen van de grootste vijand van al die fonkelende libellen: de boomvalk! Al dagen duiken ze in de late namiddag op boven de heide om met weergalozе, wendbare en met kolkende draaiende bewegingen razendsnel achter libellen aan te zitten. Als grote vliegende sikkels toeren ze boven dit paarse landschap, vaak heel hoog in de lucht om dan pijlsnel te duiken en met een verbazend gemak van richting te veranderen en met één poot een libel uit te lucht te graaien. Deze valkjes mogen anders ook gezien zijn met hun leigrijze rug, zwartwitgestreepte borst en prachtige oranje-roestbruine broek. Ik kan er uren naar staan kijken!

Eekhoorn

In het bos daarentegen is het heel stil geworden. De uitbundige zangers van enkele weken terug kijken je nu zwijgend en beschamend aan van achter een stilaan verkleurend en verschrompelend blad. Afrikaanse zomergasten maken zich in alle stilte op voor hun terugkeer naar hun winterverblijven. De twistende mezen van weleer hebben opnieuw een verbond gesmeed en trekken in gezamenlijke, zwermende groepjes door het bos, op zoek naar lekkers.

Kleine vuurvliinder

En terwijl gaaien en eekhoorns een wedren houden om zoveel mogelijk eikels te verzamelen is het nu wel duidelijk, de herfst komt er aan!

Adres

Dorp-Oost 133
9080 Lochristi

Contact

Tel. 09/ 355 57 55
Fax 09/ 355 54 05
info@drinksdeclercq.be

Openingsuren

maandag-vrijddag: 8u30-19u
zaterdag: 8u30-18u30
zondag: 9u-12u

Keizersmantel, *Arginis paphia*

één van onze mooiste vlindersoorten

TEKST EN FOTO'S: MAATJE DEN HERDER

Deze vlinder behoort tot de familie van de parelmoervlinders, de Nymphalidae. De grootste van de groep, 55 tot 65 mm. De keizersmantel heeft een lange zomerse vliegtijd, van juni tot eind augustus. Als je ze ingeeft op waarnemingen.be zegt het systeem: deze vlinder is zeldzaam. Bent u zeker? Als je deze zomer door de dreven van Puyenbroeck, langs de reigerkolonie gewandeld hebt, is de kans

hebben. Door het rooien van de bomen komt er meer zon in het bos.

De keizersmantel heeft één generatie per jaar. De vlinders paren al vroeg tijdens hun lange zomerse vliegtijd. Het wijfje gaat op zoek naar viooltjes en zet dan haar eitjes één per één af op boomstammen in de onmiddellijke omgeving van viooltjes.

groot dat je ze daar zag. En niet zo maar ééntje, maar een tiental. De soort was in Vlaanderen een zeer zeldzame standvlinder tot en met 2011. Vanuit het zuiden van het land werden er elk jaar zwervende exemplaren gezien. In 2011 werd ontdekt dat de soort zich had gevestigd in Puyenbroeck.

Deze vlinder heeft een voorkeur voor bosranden. De meeste vlindersoorten houden van zonnige plaatsen. Het populierenbos dat enkele jaren geleden gerooid werd, zal zeker een positief effect

Vooral in augustus worden de eitjes op een hoogte van één tot anderhalve meter hoogte in de spleetjes van boomschors gelegd. Een paar weken later verschijnen de jonge rupsen.

Ze eten de eischal op en zoeken een veilige plaats op de boomstam waar ze in het eerste stadium overwinteren. De volgende lente kruipen de rupsen naar beneden op zoek naar viooltjes.

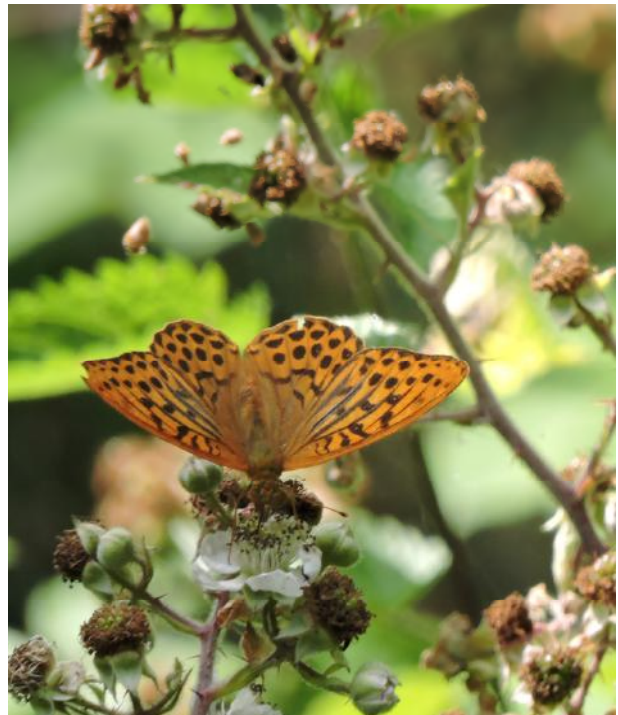
De rups van de keizersmantel heeft als waardplant het viooltje. In de dreven langs de Lichtstraat, is het maartsviooltje vrij veel te zien. Maar ook aan andere viooltjes kunnen ze zich tegoed doen.

De keizersmantel zoekt bomen met een bast met diepe groeven, om eitjes af te leggen. Oude populierenrassen die hier nog op verschillende plaatsen staan, hebben zulke diepe groeven. Deze bomen zouden zeker zo lang mogelijk moeten blijven staan om het gunstige biotoop voor deze vlinder te behouden.

Puyenbroeck voert al jaren een gunstige politiek wat betreft jonge bosaanplant. Er wordt enkel gebruik gemaakt van inheemse boomsoorten. De Populier is een uitheemse boomsoort. Misschien kan de Provincie een uitzondering maken en ook wat populieren terug aanplanten. Het moeten wel oude rassen zijn, zoals de Blauwe van Eksaarde en de Zwarte populier. Deze hebben nog een bast met diepe groeven en kunnen nog 50 of 60 jaar oud worden. Moderne populierenrassen, de zogenaamde snelgroeiers zijn na 20 jaar al kaprijp, hebben een zo goed als gladde bast en zijn hierdoor voor de natuur minderwaardig.

We hopen dat we deze prachtige vlindersoort nog lang mogen bewonderen.

Bron: o.a. tijdschrift vzw Durme- Scheldeland 2019-03

Ergosleep verdeler*
Ontdek jouw SLAAP-DNA*
In de belevingsstudio

Ruime keuze
aan unieke
slaapoplossingen

Zekerheid
dankzij onze
goed-slapen-garantie

Altijd dichtbij
ruime parking
voor de winkel

Sleeplife® Gent-Oostakker

Antwerpsesteenweg 1124

Vlak aan afrit/Oprit R4 Lochristi

T. 09/355 98 01

Di - Vrij: 09u30 - 18u • Za: 10u - 18u

Zo en ma: gesloten • open op afspraak

Sleeplife® Sint-Niklaas

Heidebaan 9/19

Naast ava-papierwaren, Gamma en DSM keukens

T. 03/778 23 20

Ma - Za: 10u - 18u • Zo: 14u - 18u

altnaag: gesloten • open op afspraak

Sleeplife

Slaap op maat van jouw leven

Sleeplifesaapadvies

Nog plaats voor een boompje?

ANNEMIE PHILIPS & GRIET BUYSE

Inheemse autochtone bomen en struiken

Kan je tuin nog een extra struik of boom gebruiken, zeker na de droge zomer? Misschien is een mooie inheemse boom wel hét originele cadeau waar jij naar op zoek bent?

Wij verkopen dit najaar opnieuw bomen en struiken in dit jaar in samenwerking met de gemeente Lochristi. Dankzij onze verkoop werden de afgelopen jaren al heel wat tuinen aangeplant met inheemse bomen en struiken.

Voor **hagen, bomenrijen of houtkanten** in en om je tuin en langs de straat, gebruik je best inheemse planten.

De natuur wordt er beter van! Hagen, houtkanten en bomen spelen namelijk een zeer belangrijke rol bij het behoud van de biodiversiteit. Veel insecten zijn dikwijls speciaal aangepast aan het leven in de buurt van specifieke (inheemse) planten, maar ook vogels.

Veel zangvogels, zoals mezen, roodborstjes en lijsters broeden in hagen en houtkanten, en leven van de insecten die daar voorkomen.

In ons aanbod zitten ook **half- en hoogstam fruitbomen**. Voordelen van een hoogstam zijn onder meer

de hogere fruitopbrengst, langere productietijd en de grotere ecologische en landschappelijke waarde. We hebben ook een mooi aanbod van **bessenstruiken!** Wat is heerlijker dan zomaar fruit te kunnen snoepen, recht van de struiken, nog wel op kinderhoogte? Met kleinfruit kan het! Bessen vragen weinig plaats, je hebt er al snel vruchten van en ze zijn erg lekker. Zelfs in een klein tuintje kan één bessenstruik voor extra tuinplezier zorgen.

Opbrengst

De opbrengst van deze bomen- en struikenverkoop wordt volledig gebruikt voor de financiële ondersteuning bij het aankopen van natuurgebieden in onze regio.

Bosgoed en haagplanten boompjes tussen 50 en 90 cm groot			Aantal
egelantier	1,30	euro	
ruwe berk	1,40	euro	
Europese vogelkers	1,40	euro	
gewone vlier	1,30	euro	
haagbeuk	1,20	euro	
hondsroos	1,30	euro	
kardinaalsmuts	1,90	euro	
lijsterbes	1,40	euro	
meidoorn	1,30	euro	
rode kornoelje	1,10	euro	
ruwe iep	2,45	euro	
sleedoorn	1,20	euro	
Spaanse aak	1,40	euro	
vuilboom /spork	1,30	euro	
wilde liguster	1,40	euro	
zoete kers	1,20	euro	
zwarte els	1,20	euro	
groene beuk	1,85	euro	
Gelderse roos	1,50	euro	
krentenboom	1,75	euro	
wollige sneeuwbal	1,70	euro	
hazelaar	1,20	euro	
kleinbladige linde	1,60	euro	
wilde appel	1,50	euro	
tamme kastanje	1,80	euro	
zomereik	1,50	euro	
wintereik	1,75	euro	
rode beuk	2,90	euro	
taxus venijnboom (20 tot 30 cm)	2,10	euro	

Loofbomen	hoogte 2 tot 3 m, omtrek 6 tot 8 cm			Aantal
beuk	21,00	euro		
haagbeuk	20,00	euro		
gewone iep	17,00	euro		
kleinbladige linde	21,00	euro		
lijsterbes	13,00	euro		
ruwe berk	12,00	euro		
zomereik	19,00	euro		
zwarte els	13,00	euro		

Bessenstruiken				Aantal
zomerframboos Lloyd George	1,10	euro		
doornloze braam Thornless Evergreen	6,00	euro		
rode trosbes Red Lake	2,00	euro		
stekelbes Hinnonmaki rood	3,00	euro		
jostabes (kruising stekelbes en zwarte bes)	4,70	euro		

Bomen-en struikenverkoop

Fruitbomen		Omtrek 6 tot 8 cm halfstam		Omtrek 8 tot 10 cm (hoogstam)			
				Aantal		Aantal	
<i>appels halfstam</i>	Cox	15 euro		<i>appels hoogstam</i>	Cox	21 euro	
	Jacques Lebel	15 euro			Jacques Lebel	21 euro	
	Reine de Renette	15 euro			Reine de Renette	21 euro	
	Rode Boskoop	15 euro			Rode Boskoop	21 euro	
	Transparante Blanche (stoofappel)	15 euro			Transparante Blanche (stoofappel)	21 euro	
<i>peren halfstam</i>	Williams Bon Chrétien	15 euro		<i>peren hoogstam</i>	Williams Bon Chrétien	21 euro	
	Beurre Hardy	15 euro			Beurre Hardy	21 euro	
	Conférence	15 euro			Conférence	21 euro	
	Saint-Rémy	15 euro			Saint-Rémy (stoofpeer)	21 euro	
<i>pruimen halfstam</i>	Anna Spath	15 euro		<i>pruimen hoogstam</i>	Anna Spath	21 euro	
	Opal	15 euro			Opal	21 euro	
	Reine Claude d'Althan	15 euro			Reine Claude d'Althan	21 euro	
	Queen Victoria	15 euro			Queen Victoria	21 euro	
<i>kersen halfstam</i>	lindekers (early rivers)	15 euro		<i>kersen hoogstam</i>	lindekers (early rivers)	21 euro	
	bigarreau blanc	15 euro			bigarreau blanc	21 euro	
	bigarreau van	15 euro			bigarreau van	21 euro	
<i>perzik halfstam</i>	lieveling	17 euro		<i>perzik hoogstam</i>	lieveling	29 euro	
	fertile de septembre	17 euro			fertile de septembre	29 euro	
	reine des verges	17 euro			reine des verges	29 euro	
<i>andere</i>	moerbeï (nigra) in pot	20 euro		<p style="text-align: center;">SUBTOTAAL VAN DE BESTELLING</p> <p style="text-align: center;">.....</p> <p style="text-align: center;">... Euro</p> <p style="text-align: center;">.....</p> <p style="text-align: center;">... Euro</p> <p style="text-align: center;">Leden: 10% korting</p> <p style="text-align: center;">TOTAAL</p>			
	kweestruik 2 jaar	12 euro					
	mispelstruik 2 jaar	12 euro					
	okkernootstruik 2 jaar	12 euro					
	okkernoot hoogstam	22 euro					
	tamme kastanje hoogstam	22 euro					
tamme kastanje (kultivar de Lyon) hoogstam	27 euro		<p style="text-align: center;">Korting voor bestellingen vanaf 125 euro (5%) / 625 euro (20%)</p>				

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede gaat voor autochtone bomen en struiken

Waarom zijn autochtone bomen en struiken belangrijk?

Deze bomen en struiken hebben zich door de eeuwen heen aangepast aan ons klimaat en hebben op die manier meer weerstand tegen ziektes en plagen opgebouwd. Door autochtone bomen en struiken aan te planten kan je dus veel problemen in de toekomst vermijden. Helaas is veel plantgoed dat je bij reguliere boomkwekers koopt afkomstig uit Zuid- of Oost-Europa. Het is opgekweekt uit zaden van bomen en struiken die aangepast zijn aan de groeiomstandigheden dáár. Daarom is het dus minder geschikt om bij ons aan te planten. Vaak zijn er ook duidelijke verschillen in groeikracht, ziekteresistentie, en/of tijdstip van bloei of ontluiken van de bladeren.

Soortenrijkdom

Onze plaatselijke dieren en planten zijn optimaal aangepast aan struiken en bomen hier. Om een voorbeeld te geven: de rupsen van een zeldzame vlinder, de sleedoornpage, komen bijvoorbeeld net uit wanneer de blaadjes van de autochtone sleedoorn ontluiken. Deze rupsen lusten enkel de héél jonge blaadjes van de sleedoorn. Sleedoornstruiken uit Oost-Europa die vroeger uitlopen, hebben op dat moment al te grote blaadjes waardoor veel rupsen verhongeren.

Cultuurhistorisch

Er zijn ook tal van cultuurhistorische argumenten om autochtoon materiaal te promoten. Autochtone bomen en struiken komen al eeuwenlang voor in onze streken en vormen dus kostbaar 'natuurerfgoed'. Het is dan ook hoog tijd ze beter te gaan beschermen, voor ze uit het landschap verdwijnen. Er zijn immers nog maar heel weinig autochtone groeiplaatsen over, en deze zijn vaak niet beschermd.

Hoe bestel je? Bestel bij voorkeur digitaal!

Digitaal bestellen is het handigste. Kijk eens rustig op www.heidebos.be/bomenverkoop en kom alles te weten over de bomen en struiken die wij te koop aanbieden! Daar vind je een rechtstreekse link naar een digitale bestelbon. Als lid krijg je bovendien korting! Op onze website werkt de berekeningsmodule automatisch. Bestellen kan tot uiterlijk 12 november. Betaling uiterlijk 15 november op rekeningnummer van onze afdeling BE47 0012 0485 4780 met vermelding van je naam.

Meer info krijg je bij Annemie Philips, a.m.philips@gmail.com, 0494 152 854 of Griet Buyse, griet.buyse@gmail.com. Werk je met deze gedrukte bestelbon, bezorg die dan ten laatste tegen 12 november 2019 bij Annemie Philips, Eikendreef 10, 9080 Lochristi,

Het plantgoed kan je bestellen tot 12 november. Wij leveren bij je thuis op zaterdag 30 november (tussen 9 en 12u) in Lochristi, Wachtebeke en Moerbeke.

Je kan de bomen ook zelf afhalen na afspraak. De minimumbestelling is 10 euro. Je krijgt een korting van 5% vanaf 125 euro en 20% vanaf 625 euro. Er is ook korting voor leden van Natuurpunt: steeds 10% of 20% vanaf 500 euro.

Eén adres: www.heidebos.be/bomenverkoop

D'rop uit in Berlare: Paardeweide en Heidemeersen

TEKST EN FOTO'S: PETER WESEMAEL

Bij vogelliefhebbers uit de wijde omgeving van Berlare zal de naam Paardeweide zeker een belletje doen rinkelen. Dit "nieuwe" natuurgebied aan de Schelde is op korte tijd immers uitgroeid tot een ware hotspot voor waarnemingen van zeldzame en bijzondere vogelsoorten. Maar ook voor wie er zonder telescoop op uittrekt is dit gebied en de omgeving ervan zeker een bezoek waard.

Van potpolder...

De Schelde is zowel een regenrivier als een getijdenrivier. Dit brengt mee dat het waterpeil in de rivier zeer sterk kan variëren. In de Bovenschelde (van de bron in Frankrijk tot Gent) zal in periodes van extreme neerslag het waterniveau sterk stijgen. Er zijn immers heel wat grachten, beken en zijrivieren die al het regenwater uit een groot gebied afvoeren naar de Schelde. Vanaf Gent tot aan de zee is het

waterpeil van de Schelde dan ook nog eens onderhevig aan de getijden van de zee. Dus telkens bij springtij (om de 14 dagen ongeveer) is het waterpeil ook hoger dan normaal. Een combinatie van springtij, storm op zee en hevige regen aan land kan er dan ook voor zorgen dat de rivier plots zeer veel water te verwerken krijgt. In een volledig natuurlijke situatie vormt dit natuurlijk geen probleem. De rivier treedt dan gewoon even buiten haar oevers. Maar die natuurlijke situatie is de Schelde al lang niet meer gegund. De mens heeft er voor gezorgd dat bewoning, landbouw en industrie vaak tot aan de Schelde oevers zijn opgerukt. Om dat alles te beschermen werden dan ook overal dijken aangelegd. Maar de natuur laat zich niet zo gemakkelijk in een keurslijf dringen.

Tijdens een stormvloed in 1976 lieten de dijken het op verschillende plaatsen afweten, met zware overstromingen in het Scheldebekken als gevolg.

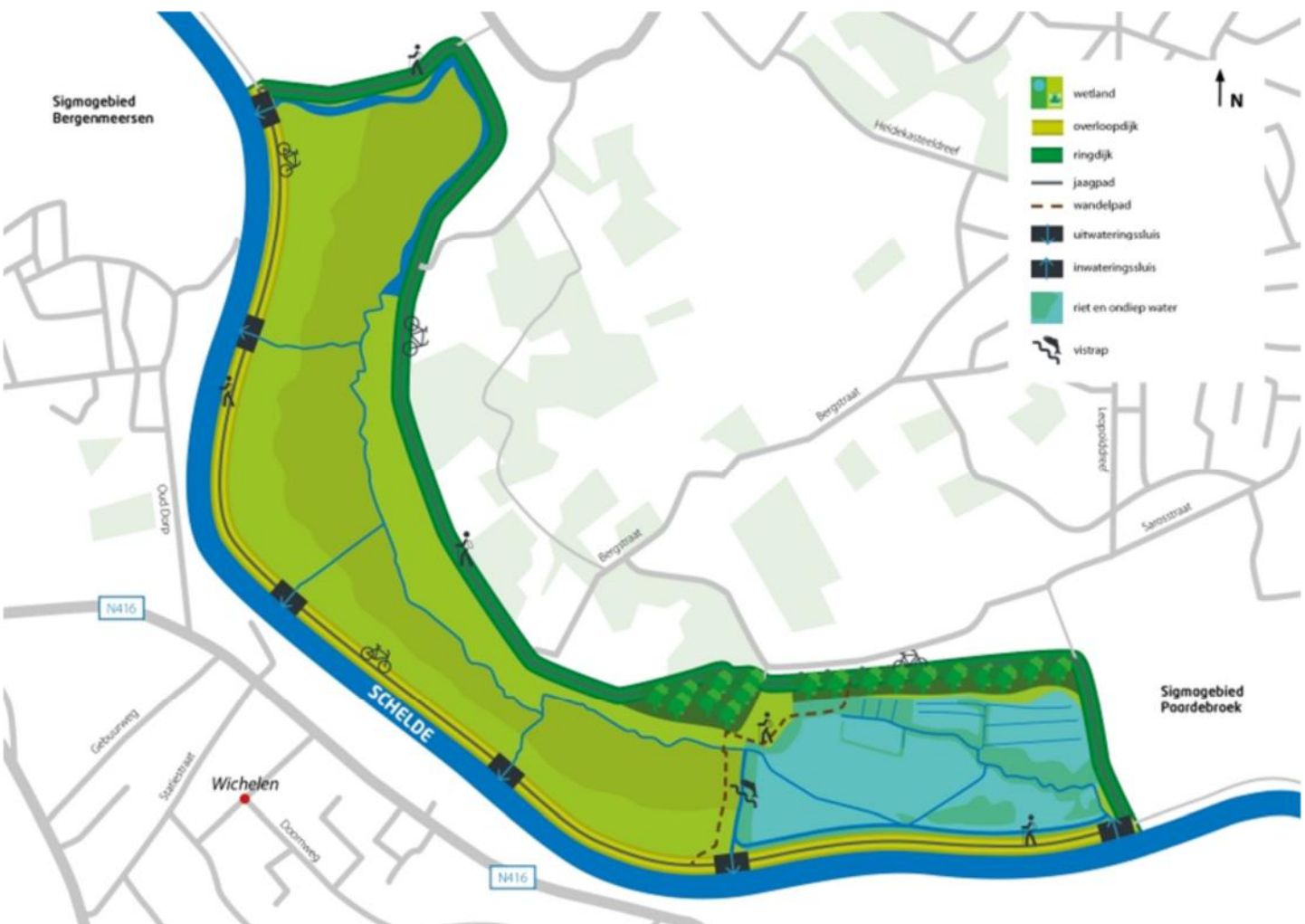
Na die overstromingen kwam de overheid dan ook met een beter plan op de proppen: het Sigmaplan. Men begreep nu dat men niet alleen kan vertrouwen op dijken, maar dat het noodzakelijk is om een rivier ook voldoende ruimte te geven om te kunnen stromen en ook te kunnen overstromen. Naast dijkverhogingen voorziet dit Sigmaplan dan ook in zgn. GOG's of gecontroleerde overstromingsgebieden. Dit zijn laaggelegen gebieden waar bij extreem hoge waterstanden het rivierwater gecontroleerd kan instromen. Zo wordt het water geborgen en pas als de waterstand in de rivier voldoende gedaald is kan het opgeslagen water terug naar de rivier stromen via speciale uitwateringsconstructies

In 1982 werd zo in Berlare, op de linkeroever van de Schelde, een polder van 86 ha ingericht als gecontroleerd overstromingsgebied. Deze Paardeweide zorgt er met zijn grote waterbergende vermogen voor dat omliggende gebieden beschermd worden. Maar de benaming overstromingsgebied is mis-

schien wel wat verwarrend. Gemiddeld komt zo'n GOG slechts één à twee keer per jaar volledig onder water te staan. .

...tot natuurgebied

Het eerste Sigmaplan (1977) zette vooral in op het garanderen van de veiligheid in het Zeescheldebekken door allerlei technische ingrepen zoals dijkverhogingen en de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden. Maar gelukkig heeft men ondertussen een veel bredere kijk gekregen op waterbeheer en werd het Sigmaplan in 2005 grondig aangepast. In het geactualiseerde Sigmaplan wordt nu ook aandacht besteed aan het behalen van natuurdoelstellingen. De Schelde is immers ook een vogelrichtlijngebied binnen het Europese Natura 2000-netwerk. Dit wil zeggen dat onze overheid door Europa wel verplicht werd om hier ook aandacht te schenken aan natuurelementen.

D'rop uit in de Paardenweide

Omdat de Paardeweide slechts éénmaal per jaar overstroomt, was dit één van de gebieden die in het aangepaste plan bijzonder geschikt waren voor natuurinrichting. De werking van Paardeweide als GOG blijft daarbij wel behouden, maar daarbovenop werd het gebied sinds 2013 volledig ingericht als wetland. Wetlands bestaan uit heel gevarieerde natuur in een afwisselend landschap van natte weilanden, riet, open water en elzenbroekbos. In Paardeweide ontwikkelen zich in de hoger gelegen delen vooral natte dottergraslanden, afgewisseld met kamgrasland en glanshaverhooiland. Deze authentieke Scheldenatuur is in het verleden verloren gegaan, maar krijgt hier nu opnieuw alle kansen. Hiervoor maakt men gebruik van een speciaal ontworpen stuw om het waterpeil op de juiste hoogte te houden voor de ontwikkeling van natte natuur en om bij overstroming het overvloedige water te laten terugvloeien naar de Schelde.

Vogelparadijs

Het westelijke deel van de Paardeweide bestaat hoofdzakelijk uit hooi- en graslanden. Door aangepast maaibeheer groeit en bloeit hier in het voorjaar een prachtig bloementapijt, waar ook meer en meer weidevogels een thuis vinden.

Maar zijn reputatie bij vogelaars als “het Zwin van Berlare” dankt de Paardeweide vooral aan het oos-

telijke deel. Daar werd een rietatol van zo'n 30 hectare groot aangelegd. In dat rietatol staat zowel diep als ondiep water, met daartussen landruggen waarop zich riet kan ontwikkelen. Dit gedeelte werd speciaal ingericht voor kieskeurige vogels zoals het woudaapje, de kwak en de roerdomp. Die laatste werd voor dit gebied als doelsoort gekozen om hier als broedvogel te mogen verwelkomen. Voorlopig is dat nog niet het geval. Maar vogel-spotters hebben hem er wel al vele malen gezien. De roerdomp is met zijn bruine schutkleur en be-ruchte paalhouding echter een meester in camou-flagetechnieken. Enig geduld en geluk is dus wel nodig om hem te ontdekken. Dan is het een stuk eenvoudiger om op zoek te gaan naar de lepelaar. Deze opvallende verschijning werd al heel snel in de Paardeweide gezien en komt er meer en meer pleisteren. Ook voor deze soort kon dus op broeden gehoopt worden. Maar doordat de waterstand in de Paardeweide bij zware regenval wel tot 2 meter kan stijgen, bleek dit toch niet de meest geschikte broedplaats te zijn. Daarom heeft vzw Durme begin 2017 een vlottend broedeiland aangelegd. Het ponton, vervaardigd uit kunststof blokken, is ongeveer 25 m² en gecamoufleerd met riet en wilgentakken.

Hopelijk vinden de lepelaars eens de weg er naartoe. De visdiefjes hadden in elk geval geen probleem om de nestvlotjes te vinden die er voor hen werden geplaatst. Zij brengen hier al enkele jaren hun jongen groot. En ook verschillende andere watervogels, zoals de kluut, kwamen al tot broeden in de Paardeweide.

Naast een fraai lijstje broedvogels valt er nog een indrukwekkende opsomming te maken van vogels die in de Paardeweide overwinteren of die er tijdens hun trek hun voedselreserves komen bijvullen. Op waarnemingen.be staat de teller momenteel al op 211 waargenomen vogelsoorten!

Meer natuurrijkdom

De enorme vogelrijkdom van de Paardeweide staat natuurlijk niet los van de rest van de natuur. Dat vogels het hier zo naar hun zin hebben is mee te danken aan het rijke visbestand van het gebied. Bij de inrichting werden immers ook hiervoor speciale voorzieningen ontwikkeld, want het wisselende waterniveau van de Schelde maakt het anders moeilijk voor vissen om het gebied vlot in en uit te zwemmen.

Via een inlaatklep stroomt er nu bij ieder hoogtij een beperkte hoeveelheid Scheldewater het ge-

Grutto

bied in. Met het water glijpen ook kleine vissen mee naar binnen.

Triks

Schoonheidszorg
op maandag

Triks
Kapsalon & Schoonheidszorg

Inge Van Aerde, Hellestraat 6, 9080 Zaffelare
Tel.: 0476 20 63 91 - triks.inge@gmail.com
Dinsdag gesloten - Op afspraak

Aan de andere kant van het gebied is aan de uitlaatsluis een vistrap aangelegd die werkt op het ritme van eb en vloed. Deze beide constructies zorgen voor vers water in het gebied zonder dat er getijwerking ontstaat. De vistrap zorgt ervoor dat de vissen het hoogteverschil tussen de Schelde en Paardeweide-Oost kunnen overbruggen. Doordat vismigratie van en naar de Schelde mogelijk is functioneert het gebied als paai- en opgroeigebied voor vissen.

Het visbestand wordt door vzw Durme regelmatig onderzocht. Ze hebben er al 19 soorten, waaronder bot, paling, blankvoorn, gibel, snoekbaars en spiering gevonden. Maar het meest bijzonder is wel de

len, vlinders en andere insecten hebben het hier zeer naar hun zin.

Heidemeersen

Vlakbij de Paardeweide kan je ook een totaal ander landschap ontdekken en kan je zelfs over (oude) duinen wandelen. Die zandduinen werden na de laatste ijstijd (13000 tot 10300 v. Chr.) gevormd door windwerking. Stuifzand uit de Scheldebodding vormde toen in Berlare een groot duinencomplex met duinhoogtes tot wel 20 meter. Maar door uitzanden, nivelleren en bebouwen is het oorspronkelijke reliëfrijke stuifzandgebied sterk gewijzigd. Hierdoor zijn er nu nog maar twee rivierduinen, gekend als 't Stampkot en als de Hoge berg, die vrij intact

Koninginnepage

fint. De fint was ooit basisvoedsel voor de bewoners langs de Schelde, maar verdween door de watervervuiling. Na 100 jaar afwezigheid is hij hier nu terug. De fint wordt ook meivis genoemd omdat hij in de meimaand de Schelde optrekt om te paaien. Dan kan je hier bij valavond een echt spektakel meemaken. Paaiende meivissen maken veel kabaal en verraden hun aanwezigheid door plonsen en kringen in het water. Uiteraard is de natuurwaarde van de Paardeweide niet beperkt tot vogels en vissen. Ook talrijke libel-

zijn overgebleven. Ze vormen de kern van het reservaatproject dat Natuurpunt hier in 2000 startte. Samen met nabijgelegen turfwinningplassen en de aansluitende Scheldemeersen vormen ze een beoogd reservaatgebied van zo 'n 250 ha, dat Heidemeersen werd genoemd. Heidemeersen is een samenvoeging van historische plaatsnamen als 'Cleyne Heye', 'Groote Heye', 'Vrouwmeersch' en 'Scheldemeersen'. Ooit bloeide de heide immers welig op de rivierduinen.

Rivierduin ' t Stampkot

In het gebied tref je een zeer grote variatie aan biotopen aan: schrale graslanden, eiken- en populierenbossen, weilanden met knotwilgenrijen, turfputten, visvijvers,... Die vormen dan ook een thuis voor bijzondere planten als zandzegge, vogelpootje, zandblauwtje, rood zwenkgras, muizenootje, grasklokje en kromhals. Typische voorjaarsflora met meiklokje, dalkruid, salomonszegel, gevlekte aronskelk en bleeksporig bosviooltje tref je nog aan op de Hoge berg, die grotendeels bebost is met eik.

In het rivierduinengebied broeden wiewaal, buizerd, sperwer, bosuil, ransuil. De ijsvogel graaft zijn gangen in de steile oevers van de zandwinningputten. De steenuil zoekt zijn holte in de schaarse knotwilgenrijen van enkele percelen en de roodborsttapuit broedt sporadisch in verruigde wegbermen. Op warme dagen is de mozaïek van bosjes met overgangen naar droge en natte graslanden de plaats bij uitstek om vlinders te bewonderen. De Heidemeersen herbergen nog belangrijke restpopulaties van het zeldzame bruin blauwtje en het hooibeestje, naast tal van andere vlinders zoals kleine vuurvlinder, oranjetip, landkaartje, eikenpage en koninginnenpage.

Natuurpunt Dendermonding heeft momenteel ongeveer 40 ha natuur in beheer in de Heidemeersen.

Op stap

Sinds kort kan je op eigen houtje een interactieve wandeling van ongeveer 6 kilometer volgen in Paardeweide-Oost. Samen met de gidsopleiding van CVN-Natuurpunt ontwikkelden 2 vrijwilligers een

mooie folder met wandelroute en QR-codes. Op verschillende plaatsen langs de route kan je een code scannen, en kom je meer te weten over dit prachtige gebied. De folder is verkrijgbaar in café 't Oud Brughuys, Brugstraat 55 (startplaats van de wandeling), in bezoekerscentrum Molsbroek of kan je downloaden op de website van vzw Durme.

Maar je kan de wandeling naar hartenlust uitbreiden. Het gebied bevindt zich immers ook binnen het wandelnetwerk "Kalkense Meersen – Donkmeer", met 165 km aan wandelmogelijkheden in de buurt van de Schelde tussen Wetteren en Dendermonde. De wandelnetwerkkkaart is voor €6,00 te verkrijgen bij Toerisme Oost-Vlaanderen of je kan een route uitstippelen op www.wandelknooppunt.be/ routeplanner.

Via die wandelknooppunten kan je ook de Heidemeersen ontdekken. Daarvoor kan je ook starten aan basisschool Ten Berghe, in de Galgenbergstraat. Daar wandel je direct de eerste rivierduin (het Stampkot) op. Om die rivierduinen te situeren kan je best het wandelkaartje downloaden op de website van Natuurpunt (<https://www.natuurpunt.be/natuurgebied/heidemeersen>).

Trek je er liever met de fiets op uit, dan passeer je de Paardenweide tussen fietsknooppunten 65 en 68. En wie gewoon snel zijn telescoop wil opzetten aan het Berlaars Zwin, kan direct naar het einde van de Sarosstraat rijden en daar de dijk opstappen.

We | kom!

Volg onze activiteiten op www.heidebos.be
of op onze Facebookpagina www.facebook.com/natuurpuntmoervaartzuidlede
Natuurpunt kern Lochristi kan je volgen op www.facebook.com/natuurpuntlochristi

Restaurant De Moervaarthoeve

Peene 5b
9185 Wachtebeke
09 342 77 61

Welkom in De Moervaarthoeve!

Geopend van woensdag tot en met zondag.
Gesloten op maandag en dinsdag.

Speelhoek en speeltuin, terras en tuin.
Ligging dichtbij het Heidebos.

Volg jij onze Facebookpagina?
www.facebook.com/natuurpuntmoervaartzuidlede/

